

Izseljenci

Še ko je bil moj ata mlad (rojen je bil leta 1902), jih je veliko iz Sv. Križa odšlo na Koroško, da bi se izučili raznih poklicev. Stanovali so na kmetijah, kjer so morali delati, da so zaslužili za hrano in šolo. Največkrat so se izučili za »rodarja, cimpermana, tišlarja in šlosarja« (kolarja, tesarja, mizarja, ključavničarja). Ob priučitvi poklicev so se naučili še nemškega jezika.

Ko se je bližala druga svetovna vojna, jih je veliko ilegalno odšlo čez Golico, Rožco, Stol in Zelenico na Koroško. Bilo je zelo nevarno, ker je bila po teh vrhovih vojaška straža. Tako je še čisto mlad pri šestnajstih letih odšel Marjan Jerman. Le malo starejša sta odšla Ivan Čop in njegov brat Metod. Slednji že po legalni poti. Vrnili so se šele po štiridesetih in več letih, ko so jim starši že pomrli. Zdaj pa jih vleče nazaj v Nemčijo, kjer so pustili žene, otroke in prijatelje.

V Ameriko je takoj po poroki odšel mož Kolmanove tete Mine in nikdar več se nista videla, saj se je za njim izgubila vsaka sled. Tudi Milica Smolej (Klančnikova) je odšla, ker jo je v Torontu že čakal fant. V Ameriko so se odpravili tudi Anica Klinar, Polkovi, Betelova teta Mina, rojena Klinar in Betelov Tomaž. Med vojno so nam pošiljali pakete, ki smo jih bili zelo veseli. Šimnovčeva Jaka in Gabriel Klinar sta odšla na Švedsko. Mentnovi so šli vsi v Avstrijo, a nekateri od njih so se precej kasneje vrnili. Iz Plavškega Rovta je v Avstrijo odšla cela Pogačarjeva družina. Od njih sta se vrnila le dva. Budnarjeva, Lojz in Stanko, pa sta se izselila v Nemčijo. V Ameriko so odšli še Grmonov ter Sodjeva Mirko in Tinej, od katerih se je vrnil le Tinej. Okoli leta 1950 se je v Ameriko izselila tudi cela družina Marjana Vidmarja, ki je živela v župnišču. To je bila revna družina z vsaj petimi otroki. Za zadnje vse svete je eden od njih prišel na obisk oziroma na grob svojega strica. Med vojno so bili v Avstriji tudi Strgarjevi.

Okoli leta 1950 je mama, ker nas je bilo deset otrok, tudi mene in brata Toneja dala v internat v Bohinj, od koder sva ob sobotah peš prihajala domov. Čeprav

Kolmanova teta Mina z možem okoli leta 1925 (Kristina Razingar)

so bili časi težki, je bilo tudi veliko lepega. Tudi zato razujem domotožje izseljencev. Ne bom pozabila, kako je bilo pri Toncu, ko je prišel domov na obisk Čopov Jaka s sinom. Ko sta zunaj pred hišo pila kavo, je rekel: »Najbrž sem zadnjič tukaj pri Sv. Križu. Sin ne more voziti, jaz pa tudi ne tako daleč.« Ko se je šel posloviti k staršem na pokopališče, je imel solzne oči, žalost pa mu je segla globoko v srce.

Vaščani z Betelovo Mino ob njenem obisku pri Betelu leta 1960
(Antonija Robič)

Pogačarjeva družina s Plavškega Rovta, ki se je izselila na Koroško
(Kristina Razingar)